ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

Рік V. Квітень 1958 Ч. 4 (44).

Наша пошта

У грудневому (12) числі „Веселки" за 1957 рік в оповіданні К. Перелісної п. н. „Цвіркунчик" помилково надруковано слово „цвірінькати" замість „цвірчати". Цвірінькають горобці. Комахи, як цвіркуни, стрибунці, цвірчать. Просимо Авторку й Читачів вибачити цю помилку. — Редакція „В е с е л к и".

***

У лютневому числі „Веселки" на стор. 12-ій під час друку перекинено текст оповідання й вірші. Правильно сторінка повинна виглядати так: нагорі закінчення оповідання „У широкий світ" і зображення ліри, під тим — вірші. Просимо читачів вибачити цей друкарський недогляд. — Видавництво „В е с е л к а".

***

Деякі читачі пишуть, що „Веселка" приходить до них пізно, і вони не можуть прислати розгадок на реченець. Тепер приспішеио появу „Веселки", але деколи пошта не доставляє журналу на час. Тому, хто бажає взяти участь у конкурсі розгадок, хай присилає розгадки і після реченця. Ми включимо ці розв'язки до наступного конкурсу. — Редакція „В е с е л к и".

Розгадаймо!

1. ЩО ЦЕ?

а.

Ой, чорнявий, не ходи
До гарячої води —
Зчервонієш,
Ізомлієш,
Наберешся ти біди!
Не послухавсь неборак —
Став червоний. Хто це?..

Є. Я в о р і в с ь к и й

б.

Як лежить — то нижче кота,
А як скочить — то вище коня?

***

2. ЗАГАДКОВА КАРТОЧКА

ЛЕВ КЕСА

Яке це слово, — добре вам Відоме?

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з першого числа „Веселки" за січень 1958 р.: 1. ХРЕСТИКІВКА: Вислок, Енеїда, рильце, Тамара, Европа, прапор. Букви на місці хрестиків дають: в е р т е п. 2. СВІЧНИК-ЗАГАДКА: від 1 до 2 — крук, від 2 до 3 — колядка, від 4 до 5 — поляки, від 6 до 3 — ясла. 3. РЕБУСИК: Крути. 4. ЩО ЦЕ: перо.

РОЗВ'ЯЗКИ з другого числа за лютий 1958 р.: 1. РЕБУСИК: степ. 2. СКЛАДОВА ЗАГАДКА: Книжка найліпший приятель. 3. ЗАГАДКОВА КАРТОЧКА: Дністер. 4. ЩО ЦЕ? а. сніг; б. Спитав я голуб'ят моїх: Що ж воно бігло по дорозі? Сміються діти — хіх-хіх-хіх: — Дідусю, то к о л е с а в в о з і. Л. Глібів.

РОЗВ'ЯЗКИ з третього числа за березень 1958 р.: 1. ЯКА ЦЕ КВІТКА: Пролісок. 2. ЩО ЦЕ? Квасоля. 3. РЕБУСИК: Садок вишневий коло хати. 4.ШАХОВА ЗАГАДКА: Було колись в Україні ревіли гармати, було колись запорожці вміли панувати.

***

ВИСЛІД ЛЬОСУВАННЯ НАГОРОД за добрі розв'язки загадок. Правильні розгадки прислали такі діти: Бережницький Івась, Борисюк Євгенія, Головата Анна, Гудь Маруся й Юрко, Домбчевський Богдан, Еліяшевська Христя, Захарія Емілія, Козак Сяня, Коцко Орися, Кулиняк Орест, Ласка Александра, Луцик Христина, Мисишин Віра, Павлюк Микола, Падох Христя, Петрів Мирослав, Поточняк Надія, Сенежак Діяна, Скробач Роксоляна, Скоцень Володимир.

У висліді льосування нагороду отримали: Домбчевський Богдан, Кулиняк Орест, Падох Христя.

На нагороду призначено книжку І. Наріжної п. н. „Казка про трьох ведмедиків".

***

НАСТУПНИЙ КОНКУРС І ЛЬОСУВАННЯ НАГОРОД за добре розв'язання загадок відбудеться в половині червня. Вислід буде проголошений у числі „Веселки" за липень 1958 р. Хто хоче взяти участь у конкурсі й льосуванні нагород, мусить прислати розв'язки загадок, вміщених в числах „Веселки" за квітень, травень і червень ц. р. Останній реченець надіслання розгадок — 15 червня ц. р.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

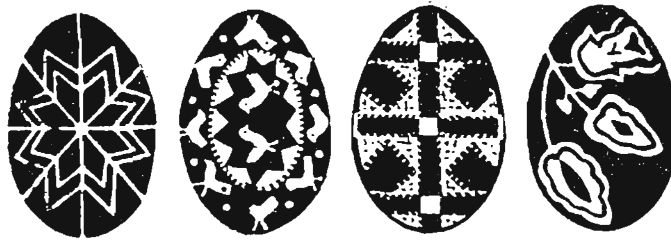
Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи П. Холодного. Розділові заставки П. Холодного, М. Бутовича, Е. Козака, О. Судомори.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Вступна ілюстрація Галини Мазепи

Роман Завадович

ВЕЛИКОДНЯ КАЗКА

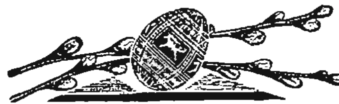
Під зорями земля ще буде спати,
Ще місто мла вкриватиме густа,
А ми до церкви підем привітати
Воскреслого Христа.

А в церкві так велично, світло буде,
Ударять дзвони із церковних веж,
І разом з ними заспівають люди:
„Христос Воскрес!"

У поле, в ліс, де сніг останній тане,
У досвіток покотиться луна,
А там зі сну прокинеться і встане
Дзвінка Весна.

І зійде сонце, наче кругла паска,
Мов писанка, розквітне вся земля —
Радіймо, друзі! Великодня казка
Гаївкою хай серце звеселя!

Співаймо, діти, в великоднім колі
І Господа воскреслого молім,
Щоб обновивсь весною щастя й волі
Наш Рідний Край, наш Дім!

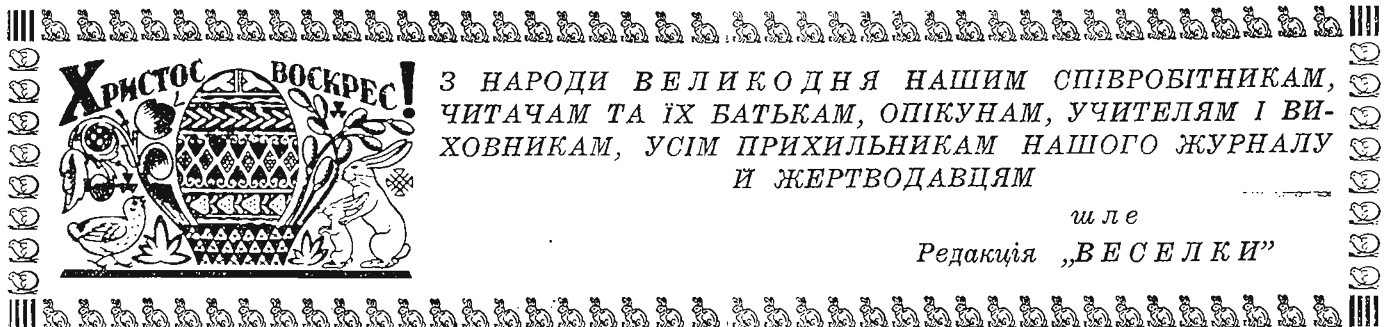
М. Вороний

МАЄ КРИЛАМИ ВЕСНА...

Має крилами Весна
запашна,
Лине вся в прозорих шатах,
У серпанках і блаватах...
Сяє усміхом примар
З-поза хмар
Попелястих, пелехатих.

Ось вона вже крізь блакить
Майорить
Довгождана, нездоланна...
Ось вона — Блакитна Панна!..
Гори, гай, луги, поля —
Вся земля
Їй виспівує „Осанна!"

А вона, як мрія сна
Чарівна,
Сяє вродою святою,
Неземною чистотою,
Сміючись на пелюстках,
На квітках
Променистою росою...

З НАРОДИ ВЕЛИКОДНЯ НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ ТА ЇХ БАТЬКАМ, ОПІКУНАМ, УЧИТЕЛЯМ І ВИХОВНИКАМ, УСІМ ПРИХИЛЬНИКАМ НАШОГО ЖУРНАЛУ Й ЖЕРТВОДАВЦЯМ

шле

Редакція „ВЕСЕЛКИ"

М. Погідний

Ілюстрації *М. Дмитренка*

БОЖІ ДІТИ

Кам'янистою дорогою, що вела до Єрусалиму, йшов малий пастушок Яків. Був дуже стривожений. Серед ясного дня скоїлось щось таке, чого він ніяк не міг зрозуміти: сонце раптом померкло, темні хмари закрили небо і блискавиці освітлювали небосхил.

Уже наближався до Саерамської брами, як побачив юрбу людей, що перелякані втікали до міста. Малий Яків теж злякався і хотів десь заховатись, але, на щастя, йому назустріч вибіг Йозуе. Яків дуже зрадів, побачивши приятеля, і зразу запитав, що сталося.

Йозуе схопив його за руку і потягнув за собою. Вони опинилися під покрівлею якоїсь хати, і тоді Йозуе почав йому вияснювати:

— Хіба ж ти не чув, що сталося з нашим пророком, месією з Назарету? Старшина незлюбила його і засудила на розп'яття на Голготі. Я бачив, як його провадили на страту. Він ніс важкий хрест, а слуги старшини його били. Це було дуже жорстоко! Я не міг дивитися і втік.

Почувши слово „Месія", малий Яків здригнувся. Він теж зазнав від цього Месії великої ласки. Він був зроду сліпий, і це дуже турбувало його матусю. Вона шукала всяких способів, щоб помогти своїй дитині — та всі її заходи були даремні. Одного разу вона почула про Месію з Назарету, що зціляв[1] людей від усяких недуг. Тоді вона взяла синка з собою і привела до Ісуса. Там було дуже багато дітей з матерями. Та Яків тоді нічого не бачив, тільки почув, що хтось поклав на його голівку руку, опісля доторкнувся очей і сказав:

— Якове, подивись на мене!

Темрява в очах зникла, і Яків побачив лагідне божественне обличчя Месії і ті блакитні очі, що дивилися глибоко в його душу. О, він ніколи не забуде тієї чудесної хвилини! Тоді він уперше побачив Ісуса, свою любу матусю, золоте сонце і блакитне небо.

Тож, почувши про жахливу подію, що скоїлася з Месією, Яків дуже схвилювався, і його очі залилися сльозами. Йозуе взяв Якова за руку, повів в оливковий сад, що притикав до міських мурів, і почав потішати.

— Не журися, друже! Вони не можуть убити Месію, бо він — Син Божий! Він сам про це навчав: казав, що він посланий відкрити людям

Божу правду, і що всі люди мають стати дітьми Божими. Чи чув ти про це колинебудь?

Яків слухав з полегкістю свого приятеля, а коли почув, що всі люди мають стати Божими дітьми, призадумався. Так, він пам'ятає, як зараз після зцілення його очей підійшов до Месії один законовчитель[2] і запитав:

— Учителю, скажи мені, що маю робити, щоб увійти в Боже царство?

Ісус ласкаво усміхнувся, взяв Якова з-між дітей на руки, посадив собі на коліна і сказав до всіх людей:

— Амінь, говорю вам, що як не будете такі, як ці діти, не ввійдете в царство Боже!

Малий Яків тоді ще не розумів, що це означає. Але слова Месії запевнили його, що всі люди мають стати Божими дітьми. І ці слова запали Якову в душу. Що може бути краще, як стати Божою дитиною? Його серце сповнилось неземною радістю, і оченята заграли дивними вогниками. Він сміливо й радісно дивився в очі своєму приятелеві.

Обидва приятелі ще довше були б розмовляли, але побачили відділ римських вояків, що твердим військовим кроком зближався від гори Голготи. Хлопці розпрощались і розійшлись.

Малий Яків вертався до дому. Він повірив словам приятеля, що Месію, який звав себе Сином Божим, ніхто не може вбити. Він вірив і відчував цілою своєю істотою, що скоро мусить статися щось таке, що здивує весь Єрусалим. Бо хто ж може противитись волі всемогутнього Єгови[3]? Бог може робити, що захоче. Той, хто привернув хлопчикові зір, не може бути приниженим — він, Господь Саваот, мусить бути прославлений!

Не довго довелось малому Якову ждати на здійснення своїх сподівань. Третього дня, в саме свято Пасхи, рознеслася по Єрусалимі вістка, що Ісус, Учитель з Назарету, Син Божий — воскрес. Ісусові найближчі учні, що ранком прийшли до його гробу, знайшли гріб порожнім. Деякі з них бачили Ісуса живим і навіть з ним розмовляли!..

Малий Яків дуже втішався цією радісною новиною. Він вірив у воскресення Месії всією щирою дитячою душею. Ця Пасха була днем воскресення Христа, найбільшого добродія, що обдарував його очі світлом. Побачивши матусю сумною, Яків зараз підійшов до неї і сказав:

— Не сумуйте, матусю! Месія таки воскрес!

Матуся усміхнулась, поцілувала свого синочка і сказала:

— Я теж вірю, що він дійсно воскрес. Якщо він міг вернути тобі, сліпому, зір, то силою Божою він і воскрес. Ми ж залишимося його вірними і вдячними учнями!

— І дітьми Божими! — додав Яків.

---

[1] зціляти — лікувати, уздоровлювати; зцілення — уздоровлення; [2] законовчитель — учитель, що навчає Божого закону, релігії; [3] Єгова — Бог.

ВЕСНА НА УКРАЇНІ

Весна йде та йде. Ось уже й небо голубе та чисте, та вода голуба просвітчаста.

Сонечко блищить і горить, гаї розвиваються, садки зацвітають.

Увечорі десь тьохнув соловейко на листастому клені. Кує зозуля на високій березі, гуде бджола, мигтять метелики понад молоденькою травичкою, хрущі літають гучливі...

Якийсь гомін, гук якийсь, чи з-під землі, чи з води, чи з неба!..

Марко Вовчок

Леонид Полтава Ілюстрації *П. Холодного*

Чорне море

Враження з уявної подорожі

Історія України — це також історія Чорного моря, що омиває на півдні український берег. Хочете побачити нашого великого друга, Чорне море? Запрошую вас до гідролітака, що може сідати тільки на воді. Мій брат — пілот[1], і він охоче пролетить з нами над темноблакитними хвилями нашого моря, над південним українським берегом з його перлиною, Кримом.

Чорне море — велике море, — розповідає мій брат, пілот. — Його поверхня займає 411 тисяч квадратових кілометрів[2], тобто Чорне море майже таке розміром, як велика европейська країна Франція. Нам доведеться летіти майже дві години над водою — це ж 1160 кілометрів[3] — щоб перелетіти Чорне море із сходу на захід. Зате воно нешироке, а навіть є місце, між Кримом і Туреччиною, нашою сусідньою країною, що дорівнює тільки 270-ти кілометрам ширини між українським і турецьким берегами. Це найвужче місце на Чорному морі.

Тим часом механіки запустили мотори літака. Ми, озброєні біноклями-далековидами та мапою Европи, швидко сідаємо в літак. Сідайте і ви з нами, дітки! Гідролітак дуже великий!

Уже далеко за нами водяне летовище Одеси, що стоїть над самим морем. Одеса нагадує гарний зелено-срібний малюнок: то білі будинки та зелені сади. А під нами — рідне море!

Унизу ми бачили темноблакитні високі хвилі. Ми летіли на захід понад берегами, усіяними зеленими виноградниками й садами. Де-не-де з зелені виринали гарні містечка й села. Але садів було найбільше над самим морем, далі простягався степ.

Потім літак почав круто завертати вліво і пролетів повз берег, де в Чорне море впадають ріки Дунай, Дністер і Південний Бог. Біля кордону з Румунією літак повернув ще лівіше, і ми полетіли на схід, в напрямку на Кавказ. З правого боку генген синіла темна смужечка: то виднів берег Туреччини. Хто мав гострий зір і гарний далековид, той зміг добре роздивитися на Анатолійське побережжя в Туреччині, але, на жаль, усе таки не зміг побачити ані струнких кипарисів, ані червоних турецьких шапочок.

Тепер ще послухаймо, що оповідає сивий учитель. Він летить з нами і дуже радий розповісти діткам-українцям, що прибули на літак не тільки з України, а й з Америки, Канади, Франції та інших країн (тут є, мабуть ,від кожної країни по одній українській дитині). Учитель розповідав таке:

— Біля самого берега Чорне море не дуже глибоке. Але жартувати з ним не можна! Тому дозволено купатися тільки там, де є пляжі. Біля берега вода має жовто-золотавий колір, бачите, он там! Це тому, що крізь чисту воду просвічується прибережний пісок.

— А чому вода далі зелена?

— Зелена тому, що за піском, трохи далі від берега, починається рослинна зелена смуга: там трави, підводні чудові квіти, водорості. Там водиться багато риби. Що далі від берега, то темнішою стає вода: море глибшає.

В цю хвилину пілот сказав голосно через радіо:

— Ми пролітаємо тепер над серединою Чорного моря. Тут глибочінь його сягає два кілометри і 130 метрів.

Рівно-рівно гули мотори. Всі були спокійні й радісні. Старенький учитель продовжував оповідання:

— Через Керченську протоку Чорне море зв'язане з малим і мілким Озівським морем. А через протоки Босфор і Дарданелли, що в Туреччині, зв'язане з іншими морями. Тому з Чорного моря, з наших портів Одеси, Севастополя, Ялти та інших, можна плисти найбільшими кораблями в усі моря світу.

— Пане вчителю, дозвольте вас щось запитати! — озвалася дівчинка Марійка. Всі знали, що її батьки походять з Одеси, але Марійка там ніколи не була. Марійчин дідусь бився з ворогами України й мусів виїхати з рідної землі у 1920 році, коли була війна за самостійність України. Тепер Марійка з батьками живе в Арґентині. Але вона знає і любить Україну. І ось їй захотілося ще щось довідатися.

— Чи вода в Чорному морі тепла? Чи українські порти замерзають?

— Послухайте, — сказав учитель. — Влітку вода біля берега тепла, взимку поблизу берега інколи замерзає, але трохи далі від берега — майже ніколи. Чорне море — тепле море. Тому то в ньому й водиться аж 1,700 різних видів риби, морських тварин і рослин, водяться дельфіни. Найбільше ж українські й турецькі рибалки ловлять оселедців, лососів, камбали, дуже смачної

риби — осетів, севрюгу тощо. Назву вам, діти, українські порти, які ніколи не замерзають, тобто такі, до яких взимі і влітку запливають пароплави: це Одеса, Севастопіль, Ялта, Теодозія...

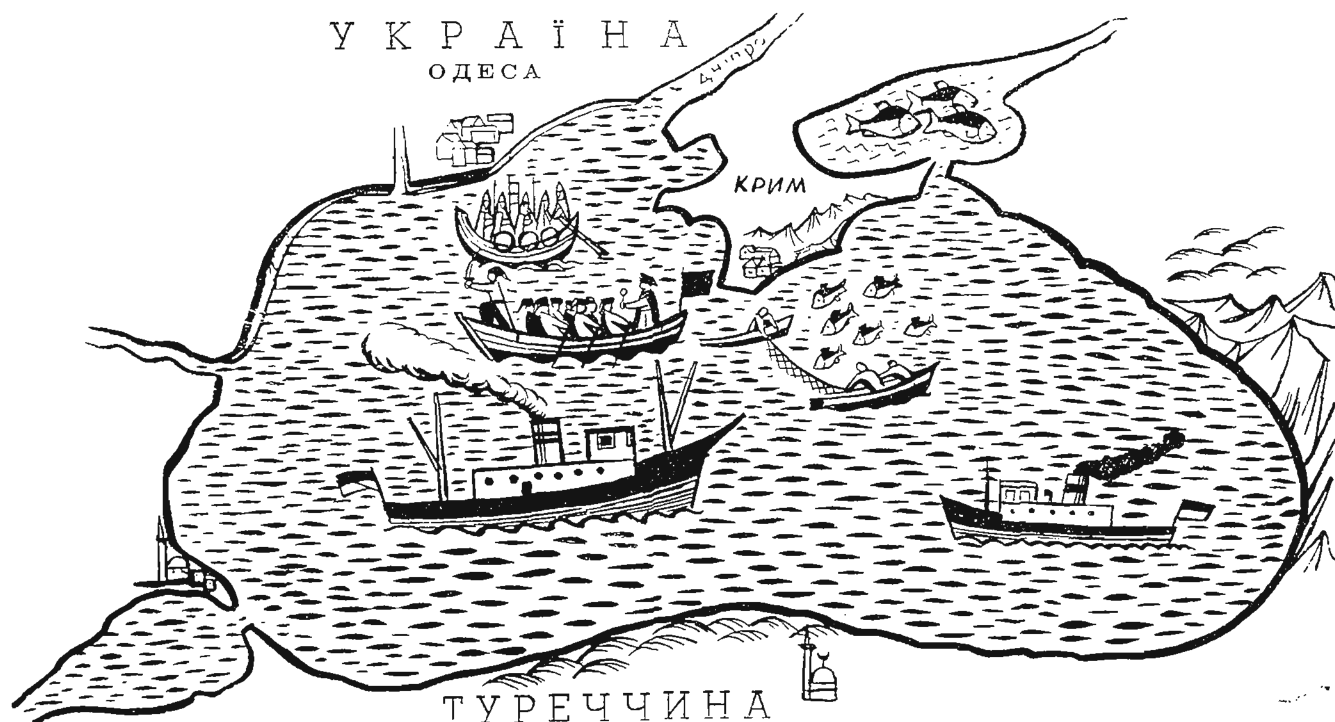
А літак линув над безкраїм водяним простором... Тепер море, освітлене яскравим сонцем, нагадувало велетенське люстро: ми бачили в ньому і нашого літака! Інколи ми помічали в далековиди, як із води вискакувала риба і знову швидко пірнала у хвилю. Зненацька знявся вітер. Ми його не відчували в літаку, але бачили в небі хмари, і море відразу ж потемніло, почорніло і стало справді Чорним морем!

— Не бійтеся, дітки! — сказав учитель. — Літак тепер підіймається вище, вище хмар буде знову сонце. Ми летимо вже на височині одного кілометра. Нам не страшна морська буря. Та й кораблям вона не страшна. Дуже великих бур, як в океані, на нашому морі не буває, хоча інколи восени хвиля й досягає 8 метрів височини. Та навіть такої хвилі не боялися наші предки-козаки.

Доки літак летів над хмарами, ми з цікавістю слухали оповідання вчителя про давні часи.

— Знаєте, дітки, Чорне море завжди було міцно зв'язане з Україною. У старовинних українських книгах-літописах написано, що ще в 907 році ,тобто яких 1050 років тому, український князь Олег переплив із своїм військом на кораблях Чорне море до Византії (вона була там, де тепер Туреччина) і переміг її військо. Князь Олег на знак перемоги прибив свого щита на воротях Царгороду. Тоді Византія визнала навіки за Україною-Руссю право на Чорне море. Згодом воно так і сталося. Туреччина має частину моря біля свого берега, трохи має Румунія, трохи Кавказ... Але найдовші береги над Чорним морем і найбільшу частину Чорного моря має Україна. Чорне море — це південний кордон України. Це також чудовий шлях кораблем у світ, це невичерпне багатство для рибалок, це прекрасні купальні-пляжі. З водоростей Чорного моря добувають йод[4], з води добувають сіль.

— Ясна річ, — продовжував учитель, посміхнувшись до нас добрими блакитними очима, — це все так просто не прийшло в наші руки. Доводилося нашим предкам за Чорне море воювати. Все таки кожний бій закінчувався перемогою України. У 1043 році велика фльота київського князя Ярослава Мудрого перепливла — спочатку через Дніпро, що в наше море впадає — аж до Босфору, тобто теперішньої Туреччини. Пізніше турки захопили з боями частину Кримського півострова, де тоді проживали переважно татари. Нападали вони й на Україну. Зате відважні запорозькі козаки не давали спокою туркам. Запорожці пускалися в далекі морські виправи проти Туреччини. Плавали наші козаки не на великих кораблях, а на малих, „чайках", що містили по 30-40 озброєних людей і мали невеликі гармати. Козаки добре знали море, дорогу знаходили по зорях. Вночі вони прокрадалися аж до Туреччини і не раз громили турецький берег, забирали добро та випускали з в'язниць на волю полонених раніше турками козаків. Бувало й таке, що козаки зненацька підпливали до великого турецького корабля-галери, захоплювали його з боєм, визволяли невільників і забирали з собою,

а ґалеру підпалювали. Довго тривала така завзята боротьба. А скінчилася вона врешті тим, що Крим належить Україні, а не Туреччині. Все ж нині український народ і турецький народ — це народи-друзі.

І знову виглянуло сонце з-за краю хмари. Швидко зникла і хмара. Ген унизу ми побачили знову блакитні хвилі, що танцювали веселий танець.

— Море — чудове! — радісно вигукнув хлопчик Несторик. Треба сказати, що він уперше в житті бачив море.

— Так, діти, — сказав учитель, — з Чорним морем зв'язана історія України, з ним буде Україна і в майбутніх віках. Чорне море для нашої Батьківщини — це ворота у світ, це зв'язок з усім світом!

Яка шкода, що подорож закінчувалася! Літак м'яко сів на воду і причалив до молу[5] в Одеському велетенському порту. У порт саме запливав могутній океанський корабель. Сюди він приплив із Канади.

Діти вийшли на берег:

— Дякуємо вам, світлі лицарі княжої України, що здобули для нас прекрасне море! Дякуємо вам, хоробрі запорізькі козаки, що втримали море для України! Дякуємо вам, українські герої, що в 1918 році підняли на чорноморських кораблях прапор свободи, прапор вільної і незалежної Української Держави! Дякуємо й вам, дорогі пілоте та вчителю, що показали й розповіли нам про море! Ви навчили нас любити наше українське море!

---

[1] пілот — летун.
[2] квадратова миля — 2.59 квадратового кілометра.
[3] американська миля — 1609 метрів (один кілометр і 609 метрів).
[4] йод — протизаразний лік.
[5] мол — кам'яний насип або мур, що захищає пристань від хвиль.

Завдання: Знайдіть на мапі України Чорне море й названі в розповіді місцевості над його берегами, ріки, що вливаються в нього, та країни, що з ним межують.

Як дістатися з Чорного моря на океан?

Леонид Мосендз

РАХМАНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

(Уривок з поеми „Волинський рік")

Там, де моря і океани
кінчаються, ще далі, ніж вирій,
де на спочинок сонце йде до рана,
куди спада зірок вогнистий рій, —
живе одвіку дивний люд — рахмани.
Не знає часу він, не зна й подій,
ані уродин, ні кінця сумного,
не відає ні доброго, ні злого.

У цей рахманний таємничий край
такі відходять душі після скону,
які загрішні, щоб попасти в рай,
але заправедні і для полону
пекельного. А мають там звичай
довідатись про Великодні дзвони,
коли їм хвилі донесуть річок
шкарлупини свячених писанок.

Тож киньте, діти, в великодні хвилі
червону шкаралупину з яєць.
Хто зна, чи не чекають наші милі
в рахманному краю на рішенець
останній, щоб душі їх безкрилі
піднеслися у зоряний вінець...
Щороку їм „Христос Воскрес"! — надія,
що ближчає до них свободи мрія.

Рахманська леґенда у різних відмінах поширена по всій Україні. Це повір'я каже, що десь край світу живуть „рахмани", себто душі людей, що не попали ні на небо, ні в пекло. Там вони вижидають кінця своєї покути, що відчинить їм ворота раю. Якщо на Великдень кинути шкаралупку яйця в річку, то вона попливе в країну рахманів, і по цьому рахмани пізнають, що й їм пора святкувати свій „Рахманський Великдень".

Ніна Бурик

Ілюстрації *Е. Козака*

ЧОВНИКИ

Галя з лялею своєю вранці вибігла із хати. А надворі сонце сяє так, що хочеться співати.

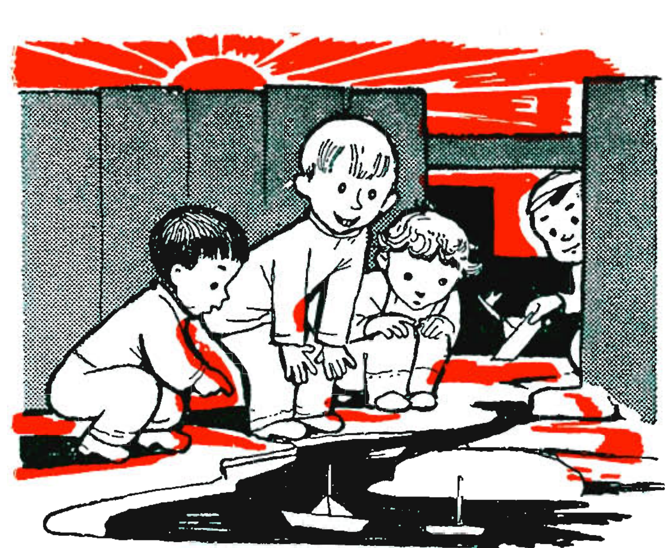
Галя зовсім ще маленька — та і ляля невеличка: щічки ув обох товстенькі і тонесенькі косички.

А на вулиці трамваї, скрізь веселий гамір, грюкіт. Вже дощі рясні весняні змили бруд із сірих бруків.

З-під воріт і з-під парканів хлюпотять води струмочки. Хлопці човники майструють із паперу і кілочків.

Із струмків один, найбільший, називають всі Дніпром. В ньому човники гуляють поодинці і гуртом.

Галя довго приглядалась, аж насмілилась сказати:

— Ми із лялею хотіли б теж маленький човник мати...

Та Семенко, той збиточник, скоса глянув, засміявся.

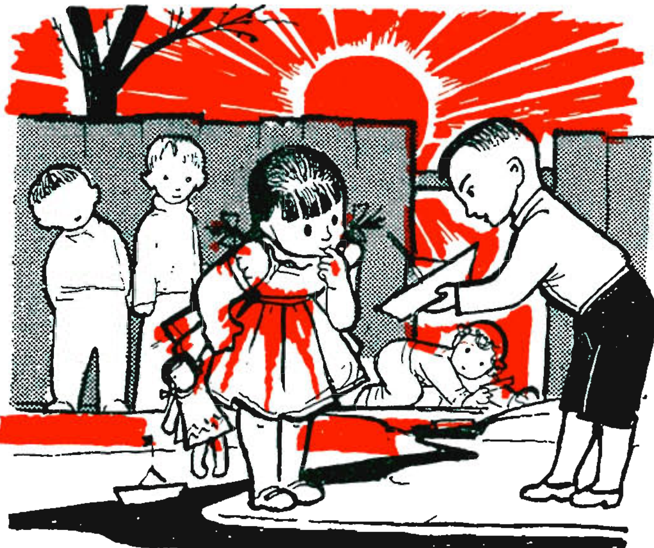
— Де, — промовив він до хлопців, — горобець оцей узявся?

Від образи і від гніву спаленіла бідна Галя. Черевичок із розпуки загубила з ніжки ляля.

Та Юрко тут десь узявся; він із Галі не сміявся. Взяв паперу він шматочок, човник враз зробив із нього, замість щогли дав кілочок, до струмка побіг швидко.

— На, — промовив він до Галі, — грайся, дівчинко маленька! Ось твій човник . . . Ти не бійся — подивись, який гарненький! . .

Галя човник ухопила, у струмок його пустила. Ах, як гарно він поплив, — за собою всіх лишив!

Запалали оченята — хай позаздрять їй хлоп'ята, а найбільше той хлопчак, що сміявся з неї так!

М. Дмитренко

Ілюстрація *М. Михалевича*

МИХАЙЛИК

II

Найближчої ночі, використавши вістку від Михайлика про відхід енкаведівських військ на облаву в Спасівці й Вибранівці, відділ Української Повстанської Армії командира Сірого провів наскок на районний центр.

Великими просьбами Михайлик домігся, що і його взяли з собою. Як зачарований, сидів Михайлик на тому самому примурку біля будинку НКВД і дивився, як ясне полум'я било з решток будинку в небо. При світлі пожежі було видно, як на великому домі поруч повстанці-пропаґандисти, вмочаючи у відро з фарбою грубі квачі, малювали величезні написи: „Смерть Москві", „Воля народам . . ."

Звідкись наближалася стрілянина. З-за рогу, тримаючи в руках зброю, вискочили похилені постаті. Вони малощо не збили з ніг Михайлика. Одна загубила енкаведівську шапку, що покотилась до ніг хлопчини. За ними, стріляючи, загнались інші. Трохи далі зчепились: стріляли, кричали, пручались, розбіглись і зникли.

Михайлика палить цікавістю Голешівка. Він побіг туди. По дорозі зачепив ногою за м'яке і тепле ще тіло. Здригнувся . . . Та нараз стали йому перед очима вчорашні в'язні. Михайлик подумав собі, що вбитий — це енкаведист.

На Голешівці здалеку було чути стрілянину. Коли Михайлик підійшов ближче, все втихло. Михайлик бачив лише людей, що виринали й виринали з-під руїн жидівської божниці. Він уже чув, що під божницею є просторі льохи. Михайлик дивився широко відкритими очима. Він бачив, як дорослі люди плакали й хлипали, обіймали один одного і стрільців із відділу, що стояли кругом, зніяковілі й зворушені. Які гарні й добрі наші стрільці! Михайлик не покине їх ніколи, ніколи! „Аби лише не відіслали мене додому . . ." — журився хлопець.

Дві зелені й одна біла ракети кличуть усіх відходити. Разом із групою стрільців Михайлик попрямував з Голешівки в гайок за містом, а там у ліс. Всі оповідали про перемогу й бій; з наших ніхто не вбитий, найгірше було біля штабу НКВД. Назар убив капітана й сержанта, Дуб поклав одною серією трьох енкаведистів, Когут — ляйтенанта, і має тепер його зброю й торбу з документами. Випущено в'язнів на Голешівці та з тюрми в міліції, спалено магазин амуніції. Також про Михайлика оповідають, що він сьогодні — герой дня.

* * *

Наступного ранку Михайлик, що швидко й добре справився із своїм завданням, повинен би вертатись додому. Та на дорозі походу повстанців знаходяться большевицькі військові бараки, ніби дроворубів. Туди не пускають нікого з населення. Треба довідатись, скільки там большевиків і чи це дійсно дроворуби, чи, може, червоноармійці. Від цього залежить, як мав би повестися відділ УПА.

По надумі командир вирішив, що це завдання якраз було б добре для Михайлика. І тому Михайлик, замість іти додому, дістає три кози, які мають від нього втікати і за якими він може прибігти аж під самі бараки, роздивитись і розвідати.

І це завдання Михайлик виконав дуже добре. Дроворуби, щоправда, зловили його біля бараків, але це вийшло йому на здоров'я. Хлопець побачив, що бараків є чотири, кожний на 20-30 осіб. „Дроворуби" не мають зброї, озброєні тільки деякі, ті, що „на інших кричать". З такого звідомлення ясно виходило, що це — каральний табір для колишніх червоноармійців, яких пильно відокремлюють від населення. Значить, у лісі можна стати постоєм, а в бараки треба підсипати протимосковських листівок.

Подібних завдань для Михайлика знайшлося більше. Спочатку ще пригадували йому, що за день чи два він має вертатись додому. Це Михайлика зовсім не тішило. Згодом відділ відійшов далі, і вже, на радість Михайликові, про дім не було мови.
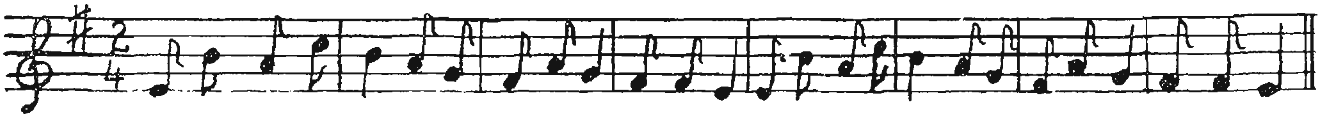
(Продовження буде)

ПРОЛІСКИ

(Танок квітів)

Діти стають групками (по двоє, по троє) в різних відступах на сцені. Присідають низько, наче сховані за кущем. Один кущ в одному місці, другий дещо далі і т. д. Може бути 8 — 10 дітей, а то й більше. На головах зав'язані хусточки синього кольору (ніби проліски).

Кожна групка дітей держиться за руки, пліч-о-пліч, лицем до глядача. Це квіти-проліски. Починають співати:

А вже красне сонечко припекло, припекло,
Ясно щире золото розлило, розлило,
На вулиці струмені воркотять, воркотять,
Журавлі курликають та й летять, та й летять.

Засиніли проліски у ліску, у ліску.
Швидко буде земленька вся в вінку, вся в вінку.
Ой, сонечко-батечку, догоди, догоди,
А ти, земле-матінко, уроди, уроди!

(О. Олесь)

До першого рядка пісні діти-проліски хитають голівками то вправо, то вліво (зміна на кожний такт). До дальших слів мелодії два проліски від першого кущика біжать до другого, держачись за руки, і забирають з собою дальші квіти, з якими біжать до третього й четвертого кущів. Звідсіля забирають інші проліски й усі рядком, держачись за руки, біжать дрібним бігом довкруги. Перший пролісок веде рядок праворуч сцени й тут завиває „віночок". А саме: остання квітка з ряду, коли добіжить праворуч сцени — зупиняється в одному місці й стоїть, а всі інші закручуються у ряді кругом неї, не розриваючи рук, поки не сплетуть у віночок усіх квіток. Під час плетіння віночка ті проліски, що вже швидше заплелися кругом середньої квітки, яка стоїть на місці, дрібочуть на місці, але стоять не тісно одна біля одної! (Пісню співати кілька разів спочатку аж до кінця таночка!).

Тепер розплітають віночок: квітка, що всередині віночка, проходить в одному місці попід руки всіх пролісків, зігнувшись низько, і виходить за віночок, ведучи тим же шляхом усі квітки за собою. Слід уважати, щоб діти міцно трималися за руки, інакше віночок перерветься. Розплівши віночок, перша веде квітки дрібним бігом у вісімку (накреслити на підлозі рисунок великої вісімки на всю сцену) і заводить усіх на середину в один ряд, лицем к глядача. Тут проліски стають парами, беручись за обидві руки, і кружляють 4 такти пісні вправо, 4 такти вліво. Потім крайня пара робить „браму" (піднести високо злучені руки), а всі квітки „гусаком" пробігають у браму і біжать кругом сцени, поки не злучаться в коло. Держаться за руки, лицем до осередку кола й кружляють вправо на 8 тактів мелодії. Далі кружляють уліво, змінивши положення рук: руки закладають одна одній на шию, голівки досередини, якнайближче одна до одної.

Далі розвивають коло і стають по три квітки ось як: дві держаться за руки (пара), а третя правою рукою держиться за злучені долоні. (Якщо не стає дітей до останньої трійки, то на кінці стає двійка, а то й одна дитина).

Трійки оббігають сцену кривулькою (накреслюють криву лінію) і добігають углиб сцени; пускають руки і звідсіля одна за одною біжать наперед (гусаком), руки на стегнах. На переді розділяються: одна закручує вправо, друга вліво і т. д. й біжать углиб сцени. Тут лучаться в пари й розставляються в китицю: три злучені руками, дві голівками, кілька може стати на колінах, одна-дві руки закласти на шию... — вільний уклад китиці, тільки треба слідкувати, щоб одна квітка торкалася до другої або рукою, або ногою, або всім тілом чи головою так, щоб був зв'язок між квітками. Квіти можуть також гуртами вибігати зі сцени.

Оленка Заклинська

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ЯК МИ КОЛЯДУВАЛИ?

Христя Макогон і Стефа Маців, учениці Рідної Школи в Ню-Порті, Австралія, пишуть: Щороку на Різдвяні свята ми, учні Рідної Школи в Ню-Порті, ходимо колядувати. Цього року ми прочитали в журналі „Веселка" сценку „Шкілярський вертеп" Е. Козака, і наша вчителька розподілила між нас ролі — хто був школяриком, хто циганом чи сердитою козою, хто страшним чортом, а хто бравим козаком. Решта учнів були колядниками. Ми вивчили свої ролі, передягнулися у відповідні костюми і шостого січня по полудні вирушили в дорогу. Попереду хлопці несли звізду, прибрану жовтими й синіми стяжками. Ми заходили до українських хат у Ню-Порті, показували вертеп і співали коляди. Люди радо приймали нас і частували солодощами та холодними напоями, бо в Австралії Різдво припадає на найгарячішу пору року. З цього колядування ми мали велику втіху. Радимо всім українським школярам ходити щороку з колядою.

Дуже дякуємо п. Козакові за те, що написав веселий вертеп, а „Веселці" за те, що його надрукувала й прислала в нашу школу.

Олена Цегельська

Ілюстрації *Е. Козака*

Великодні пригоди Івасика

Кожного року, коли наближався Великдень, малий Івась дуже цікавився свяченням пасок. Усе питався мами:

— А як це буде? А коли? Чи й я піду до церкви, чи понесу свою писанку святити?

Та його ніколи не брали до церкви з собою — ще малий, казали. А сам він, бувало, заспить, і ніхто його не збудить. Аж цього Великодня мама згодилися: хай побачить, як святять паски.

Богослуження в українському селі на Великдень відправлялося вдосвіта, коли надворі ще темно, і діти сплять. Тож, коли Івасикові батьки збиралися до церкви, він також ще спав. Мама сказали до старшої дочки Марусі:

— Ходи з нами до церкви, а Івась нехай спить. Як процесія вийде з церкви, винесуть плащаницю, вдарить великий дзвін і люди заспівають „Христос Воскрес", тоді ти побіжиш додому і приведеш Івася. Хай побачить свячення пасок!

І вони пішли. А Івась тим часом і спить і не спить, все наче знає й чує, а не може рушитися, протягається ліниво в ліжку, позіхає... І приходить думка: а що, якби він схопився й пішов з ними? Усе почув би й побачив: і відправу, і свячення пасок.

Йому стало жаль, що всі пішли, а він тут сам! Ще трохи подумав та й як стій схопився з ліжка. Ех, збереться скоро і ще їх здожене. Вони ж недалеко!

У хаті було досить ясно, бо перед образом Божої Матері горіла лямпадка. Івасеве новеньке вбрання і біленька вишивана сорочка лежали біля ліжка на ослоні. Івась одягнувся і взувся. А вмиватися і не думав, бо мама звечора скупали його й очистили так ретельно, що в нього ще й досі пашіли вуха. Надів шапочку і поклав писанку в кишеню.

Вийшов надвір, засунув двері і подався за ворота. Надворі було ще темно. Хвилинку надумувався, чи йому йти гостинцем, чи скоротити собі дорогу стежкою навпрошки, попри городи поза дворами. Вибрав стежку.

Ішов крок за кроком, бо нічого не бачив. Якось вийшов на стежку.

— Слава Богу, — сказав, — тепер уже скоро піду!

Але стежка розмокла і стала слизька, бо звечора зросив її дощик. Івась ішов нога за ногою, мокра глина липла до черевиків, вони ставали щораз тяжчі.

— Зверну направо, попри плоти, там є моріжок, то легше буде йти, — подумав та й зійшов зі стежки.

Нараз спинився, мов укопаний. Туп-туп-туп — щось затупотіло, а потім засопіло й війнуло гарячим духом. Івась став наслухувати: тихо, нічого не чути, навіть собаки не гавкають. А воно знов затупотіло і страшенно засопіло... Івася пройняв страх. Що це може бути? Він витріщив очі, озирнувся і — Господи! — побачив за два кроки від себе щось таке велике та чорне. Воно тупотіло, сопіло і махало величезною, мов кавун головою.

Івась умить пригадав казки про чортів, чародіїв, відьом . . . А що, як це якийсь вовкулак або вампір? От, скочить до горла, задушить і кров з мене вип'є. На щастя, йому пригадалося заклинання із дідусевих розповідей. І він крикнув спереляку:

— Свят, свят, свят! Всяке дихання хай хвалить Господа!

Хвилину було тихо, а потім почулося „форфор" і тихе ржання „ігага, ігага!" Івасева душа вернулася з п'ят на своє місце: та ж це кінь дядька Василя ходить поза огорожею! А бодай ти здоров був, косю. Приступив ближче, погладив коня по теплих оксамитних ніздрях і сказав „кось, кось!" Перестав боятися.

Йде, йде, аж тут перед ним знялася якась темна купа. Івась спіткнувся об коріння і відчув, що падає. Щось колюче й мокре схопило його за руки, дряпнуло по обличчі . . . Хотів вирватися з тих обіймів, та не міг — всюди його шарпало, кололо, ранило руки. Насилу визволився і лише тоді пізнав:

— Та ж це кущ тернини! Я зійшов зі стежки, я на межі між полями! Треба завернути на добру дорогу.

Та ба! Не ступив ще й двох кроків, як звалився в якусь борозну чи рівчак. Упав на липку мокру ріллю в новім чистім одязі.

— Горе! Що мама скажуть?

Падаючи, почув у кишені тріскіт: тріськтрісь . . . Що це? Засунув руку в кишеню, і всю її вимазав чимось липким. Ох, писанка розбилася! Сумний поплентався далі, вже ледве ноги тягнув, такий був змучений.

Тим часом стало розвиднятися, але звідкись узялася біла густа мряка, і Івасеві очі мов зав'язало. Але він уже не зважав ні на що, йшов навмання. Що буде, то й буде! Кудись таки зайде!

Хвилинами йому здавалося, що чує спів „Господи, помилуй", але звідкіля, не второпав. Нараз знов щось заступило йому дорогу. Воно було таке велике й чорне, мов якась грізна вежа. Коли Івась ішов, воно стояло, а як він наближався, то воно віддалялося. Страшне! Це вже не жарти! Це якась омана! А, може, то які духи, чари?

— Все одно, коли я йду до Божого дому, то злі духи не мають до мене приступу!

Івась набрав відваги й попрямував до того страшного привиду. Насунув тісно шапку, витягнув перед себе руки, готов боронитися, боротися.

Що ж це було? — Стіжок сіна!

Але Івась вже не сміявся з себе. Змучений сів під стіжком, і сам не знав, коли почав дрімати. Очуняв від голосного співу „Христос Воскрес".

Господи! Це вже обхід кінчається! Та ж церква близенько, а цей стіжок сіна стоїть зовсім недалеко приходського подвір'я!

Побіг під церкву, зайшов поза людей, що вже на мураві уставляли паски до свячення, побачив батьків і потягнув маму за рукав. Мама оглянулись і аж скрикнули, немов побачили вовкулака:

— Свят, свят! А з тобою що сталося?

Івась стояв замазаний болотом, подряпаний, закривавлений, замурзаний жовтком з писанки, з сіном на голові.

— Мамо! — шепнув Івась, добув з кишені шкаралущу з розбитої писанки, показав мамі та й заплакав.

— Цить, синочку, цить! — сказали добра, люба мама. — Я тобі подарую свою посвячену писанку. А тепер біжи додому, обмийся. Тільки скоро, щоб люди не бачили!

Івась таки не побачив свячення пасок. Побіг додому. Бабуня обмили його й почистили одяг. А коли довідалися про його пригоду, теж подарували йому свою писанку. Та ще й яку: стародавню, розмальовану зірками і кривульками, пташками й метеликами.

WHY SNOWSTORMS SOMETIMES OCCUR IN MAY

[Based on a Ukrainian folk-tale]

Illustrations by *M. Dmytrenko*

Old man April often invited his old crony March to his home for Easter.

— Come for the Easter feast, my crony, don't pass up my place.

— Certainly, certainly I'll come, old crony— March assured his crony April and chuckled.

Easter came, the church bells rang, people carried their Easter meal in baskets home from church, and old man March harnessed his swift horses to a good cart.

It was a glorious spring day, the warm sun was shining, the leaf buds were bursting open, the fresh grass was growing. The road was dry, the cart-wheels rolled along quickly stirring up dust behind the cart, and old man March sat back and cracked his whip.

— Hurry along there, you horses; we're going to my crony's place for the Easter feast.

He had driven perhaps four miles or so when, all of a sudden, a big black cloud came up and hid the sun. Lo and behold, a snowstorm began, the snowflakes whirled down quickly and soon everything was covered with deep snow.

Up to his knees in snow was old man March with his cart and horses in the middle of the road.

— Look at this—my old crony April asked me over for Easter and now he's covered the roads with snow. I should have harnessed my horses to a sleigh.

Having no way out, old man March, the laughing-stock of many passersby, turned his horses around and headed for home.

The next year, as though nothing had happened, old man April again invited his crony March for Easter:

— Do me a favor, come to my Easter dinner. But look, don't deceive me as you did last year.

— This year I'll come for sure, replied old man March.

That year, the weather was strange for Easter: the rivers were icebound, the roads covered with snow.

— Well, well, crony April, — thought March, and harnessing his horses to a sleigh he put on a sheepskin coat and warm mitts and rode off.

About four miles from home, the sun suddenly broke through the clouds, the snow and ice melted and all the roads were flooded.

Stuck in the mud with his sleigh and horses in the middle of the road, old man March thought:

— Well, well, crony April. So you invited me for Easter and flooded the roads. I should have taken a boat to row to you.

There was no way out. He turned his horses home.

Again the next year, as if nothing had happened, old man April invited his crony March to come over for Easter:

— I beg you sincerely, come to partake of my Easter egg. But look here, don't make me wait in vain for you at the Easter table as you did last year.

— This year, dear crony, I'll be there for sure, vowed old man March.

— See that you keep your word, said old man April chuckling.

Easter came, the church bells rang, people carried their Easter meal in baskets home from church.

Old man March harnessed his horses to a cart, put a sleigh on top, and on the sleigh he mounted a boat.

He had driven some four miles when a black cloud covered the sun and a snowstorm started. Unconcerned, old man March pulled down his sleigh, harnessed the horses to it and rode on.

When he had driven another four miles, the sun

began to shine again, the snow and ice melted and all the roads were flooded. Still unconcerned, old man March pulled his boat down and, leaving his sleigh and horses behind, rowed straight to old man April's house.

— Christ has risen, he greeted his crony.

— Truly He has risen, answered old man April frowning. What an old fox you are—you've outwitted me.

— Well, this was not my idea, confessed March. My good neighbor May gave me this wonderful advice on how to reach you.

— So?—cried April, huffing and puffing. My crony May, I'll get even with you for this.

And from that time on, whenever there is a snowstorm in May, people say it is old man April's revenge on his crony May for giving such excellent advice to his crony March.

Ivan Kernytsky

Вчимося по-українськи

Лекція четверта

СЛОВНИК:

четверта	— chetvertah	– the forth
квітень	— kveeten'	– April
Великдень	— velykden'	– Easter
дівчата	— deevchatah	– girls
пишуть	— pyshoot'	– they write [paint]
писанки	— pysanky	– Easter eggs
воском	— voskom	– with the wax
вітаються	— veetayutsya	– greet each other
Христос	— Chrystos	– Christ
воскрес	— voskres	– has risen
відповідають	— veedpoveedayut'	– they answer
воістину	— voyeestyhnoo	– truly so
від	— veed	– from
до	— doh	– to
Проводи	— provodyh	– the first Sunday after Easter
гагілки	— *haheelkyh*	– *Spring songs*
церква	— tserkvah	– church
коло церкви	— kolo tserkvyh	– by the church

Note: an apostrophe next to certain consonants in English transcription means that the consonant is softened. In Ukrainian the softening is indicated by a following sign "ь".

Тепер місяць квітень. У місяці квітні Великдень. На Великдень в Україні дівчата пишуть писанки воском. На Великдень вітаються: „Христос Воскрес!", а відповідають: „Воістину Воскрес"! Від Великодня до Проводів дівчата співають гагілки під церквою.

GRAMMAR

The endings of a verb are different for each person.

Singular

1.	я	[ya]	I	— співаю
2.	ти	[tyh]	you	— співаєш
3.	він	[veen]	he	— співає
	вона	[vonah]	she	— співає
	воно	[vonoh]	it	— співає

Plural

1.	ми	[myh]	we	— співаємо
2.	ви	[vyh]	you	— співаєте
3.	вони	[vonyh]	they	— співають

The seven cases of Ukrainian nouns (pronouns, adjectives, numerals) are reflected in their endings. The locative case is used with the prepositions: "на" "у" "в"

Nom.	місяць	—	Loc.	в місяці
"	квітень	—	"	у квітні
"	січень	—	"	в січні

UKRAINIAN CONSONANTS — ПРИГОЛОСНІ

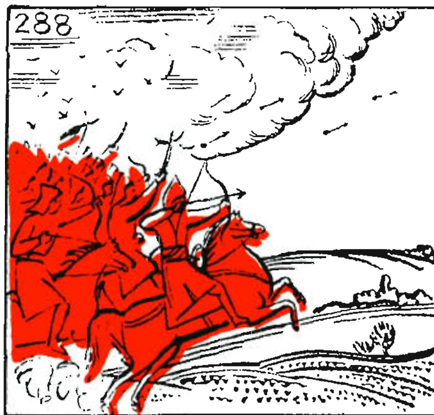
Printed Cap. Small	Written Cap. Small	Pronounce as underlined
Ч ч	Ч ч	CHurCH
Ш ш	Ш ш	SHoe
Щ щ	Щ щ	SHTCH
Ь ь	ь	softening sound
Дж дж	Дж дж	GeorGe
Дз дз	Дз дз	DZZ

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Story by R. ZAWADOWYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations by: P. CHOLODNY

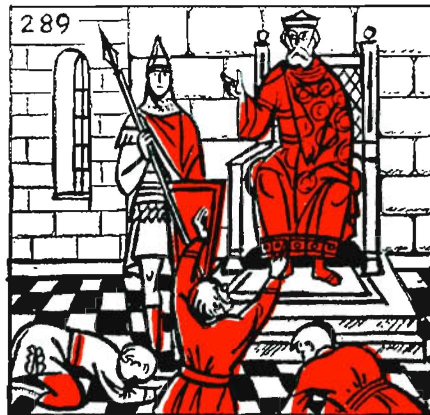
БОГУТА-БАГАТИР — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHUTA THE HERO

XIV РОЗДІЛ: БАГАТИРІ
CHAPTER XIV: THE HEROES

Мов громова буря, вдарили татари на орду половецьку.

Like a thunderstorm, the Tatars fell upon the Polovtsian horde.

— Світлий княже Мстиславе! Рятуй! Пропадемо ми — впаде лихо на вас! — благають половецькі посли.

— O illustrious prince Mstyslav! Help us! If we perish — disaster will overtake you! — entreated the Polovtsian envoys.

Українські князі учинили раду.

The Ukrainian princes held a council.

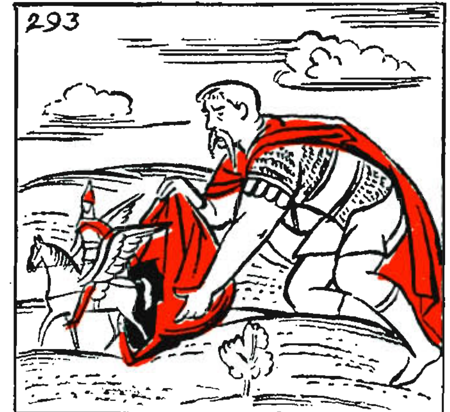
І вирушило грізне військо з Києва, з Галича, з Чернігова...

A menacing army set out from Kiev, from Halych, from Chernihiv...

За Дніпром на могилі збиралися українські багатирі.

Beyond the Dnieper, the Ukrainian heroes gathered beside a burial mound.

— Здоров, Святогоре! А де ж Ілля? — питають багатирі.
— Ось тут! — на те Святогор.

— Greetings to you, Svyatohor! And where is Ilya? — asked the heores.
— Here he is! — answered Svyatohor.

(Продовження буде)
(To be continued)